

(/)

🏠 (/) > Kriminalhistorie (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Racismeparagraffen

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/uropatruljen>)

Racismeparagraffen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 614

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/racismeparagraffen&title=))

Sofie Lene Bak

Racismeparagraffen

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider. 100 kr.

Af Peter Fransen, seniorforsker ved Rigsarkivet København

Jeg tilstår gerne, at konceptet med 100 danmarkshistorier á 100 sider umiddelbart forekom mig som at lefle for overforsimplet formidling af komplicerede problemstillinger. Ikke desto mindre har det vist sig ikke at være tilfældet. Generelt har der været tale om solid forskningsbaseret formidling, formidlet på en letlæst måde. Naturligvis kan udvælgelsen af de 100 fortællinger diskuteres, og vægtningen af store såvel som mere nicheprægede fortællinger kan virke lidt tilfældig, men alt i alt giver bøgerne et fin indføring til de emner, der behandles.

Sofie Lene Baks bog Racismeparagraffen er ingen undtagelse. Paragraf 266 b, den såkaldte jødeparagraf var en tilføjelse til straffeloven og trådte i kraft i sommeren 1939. Regeringen, med justitsminister K.K. Steincke som talsmand, ønskede at etablere et retsgrundlag, så der kunne skrives ind over for falske rygter og angreb på en gruppe af den danske befolkning på grund af deres tro, afstamning eller statsborgerforhold. Paragraffen var en del af flere tilføjelser til straffeloven, som havde det overordnede sigte at beskytte landet imod yderligtgående og antidemokratiske kræfter. Sofie Lene Bak stiller efter redegørelsen for selve vedtagelsen af loven sig det spørgsmål, hvad det havde fremkaldt ønsket om at få vedtaget denne tilføjelse. Hendes svar er kort og kontant – retssystemet fik hermed et værktøj, der kunne ramme antisemitiske skrifter og nazistiske ballademagere.

Bogen formidler fint tidsånden i 1930'erne. På ganske få sider kommer læseren rundt om Zions Vises Protokoller – det absurde, men internationalt udbredte antisemitiske makværk, og udviklingen i Tyskland berøres også ultrakort. Det virkelige originale bidrag ligger i hendes gennemgang og analyse af centrale danske retssager fra 1930'erne og 1940'erne. På baggrund af disse retssager dokumenteres, hvorfor der var behov for en racismeparagraf, efterfølgende hvorledes det danske retsvæsen også efter den tyske besættelse søgte at retsforfølge excesser imod de danske jøder, i hvert fald så længe samarbejdspolitikken blev opretholdt. Det skete dog ikke ved at benytte racismeparagraffen – det ville provokere besættelsesmagten for meget, men ved at anvende andre dele af straffeloven. Meget sigende slår forfatteren fast, at racismeparagraffen først blev taget i anvendelse efter befrielsen, og det blev gjort til en skærpene omstændighed, hvis tiltalte efter straffelovstillægget også havde forbrudt sig imod paragraf 266 b. De retssager, der trækkes frem, har ofte et kulørt præg, hvor de anklagede straffes for hadske holdninger og handlinger. Selv om baggrunden for retssagerne var alvorlig, så havde de også en klar underholdningsværdi, som også samtidens presse havde blik for.

I den allersidste del af bogen trækkes trådene op til vor egen tid, hvor paragraffen som bekendt stadig er en del af straffeloven. Bemærkelsesværdigt er det, at domfældelser efter paragraf 266 b i de seneste årtier har været i voldsom vækst – er det et udtryk for en stigende racisme i samfundet? Det er umiddelbart vanskeligt at afgøre, men at en lovgivning i sig selv ikke kan bekæmpe racisme, kan man nok slå fast.

[Historie-online.dk, den 10. november 2021]

